

Mete Ergin (28 Mart 1934 - 5 Ekim 2015)

Çevirmen. Robert Kolej mezunudur. Bir süre Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Filolojisi bölümünde eğitim gördü. Jack London, Ernest Hemingway, Bertrand Russell, Bernard Shaw, Erskine Caldwell, O'Henry gibi yazarların eserlerini Türkçeye kazandırdı. Mete Ergin'in Gani Yener'le birlikte Türkçeye kazandırdığı *Durgun Don* (Mihail Şolohov, 4 cilt) adlı nehir roman da Yordam Edebiyat tarafından yayımlanmıştır.

Mete Ergin'in İngilizceden çevirdiği *Atalarının Tanrısı (The God of His Fathers)*, ilk olarak 2000 yılında Engin Yayıncılık tarafından yayımlanmıştır.

Yordam Edebiyat'ta
JACK LONDON YAPITLARI

Mete Ergin'in Türkçesiyle

Kurt Dölü

(öyküler, 1900)

Atalarının Tanrısı

(öyküler, 1901)

İstiridye Korsanları

(roman, 1902)

Vahşetin Çağrısı

(roman, 1903)

Oyun

(roman, 1905)

Beyaz Diş

(roman, 1905)

Haytalarla Çolpalar

(öyküler, 1907)

Martin Eden

(roman, 1909)

Yanan Gün

(roman, 1910)

John Barleycorn (Alkollü Anılar)

(roman, 1913)

JACK LONDON

ATALARININ TANRISI

ÖYKÜ

TÜRKÇESİ
METE ERGİN

yordam
edebiyat

Yordam Edebiyat: 55 • **Atalarının Tanrısı** • Jack London

ISBN 978-605-172-328-0 • *Türkçesi*: Mete Ergin

Düzeltilme: Didem Gerçek • *Kapak ve İç Tasarım*: Savaş Çekiç

Sayfa Düzeni: Gönül Göner • *Birinci Basım*: Mart 2019

© Yordam Kitap, 2016

Yordam Kitap Basın ve Yayın Tic. Ltd. Şti. (Sertifika No: 10829)

Çatalçeşme Sokağı Gendaş Han No: 19 Kat:3 34110 Cağaloğlu - İstanbul

Tel: 0212 528 19 10 • **W:** www.yordamkitap.com • **E:** info@yordamkitap.com

www.facebook.com/YordamEdebiyat • www.twitter.com/YordamEdebiyat

instagram.com/yordamkitap

Baskı: İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri (Sertifika No: 10614)

Çobançeşme Mah. Altay Sok. No: 8

Yenibosna - Bahçelievler / İstanbul

Tel: (0212) 496 11 11

ATALARININ TANRISI

ÖYKÜ

İÇİNDEKİLER

ATALARININ TANRISI	17
MERAK KONUSU	38
EBEMKUŞAĞININ UCU	60
KAN KARDEŞİ	77
UÇAN GELİN	92
YARALI SURAT	112
İNATÇI	129
YİĞİTLİK SINAVI	140
YOL AYRIMI	160
KUZEY YILDIZI	176
KADINLARIN ÖFKESİ	191

JACK LONDON

YAZAR, SERÜVENCİ, SOSYALİST

Yeşim Dinçer

Jack London'ın bugün hayranlıkla okuduğumuz romanları ve kısa öyküleri, hareketli geçen yaşamından güçlü izler taşır. Geçimini sağlamak için çocukluğundan itibaren verdiği mücadele, kendi kendini eğitmek üzere kitaplara dört elle sarılması, sahip olduğu keskin gözlem yeteneği, onunla aynı kuşaktan bir başka realist yazarın, Gorki'nin yaşamıyla karşılaştırılabilir ancak.

Jack London 12 Ocak 1876'da, talihsiz koşullarda dünyaya gelmiştir. Biyolojik babasının, hamile kalan annesi Flora'yı terk ettiği; ümitsizliğe kapılan kadının intihara kalkıştığı ve ruhsal dengesinin sarsıldığı söylenmektedir. John Griffith Chaney adı verilen bebek, siyahi bir süt anneye emanet edilir. Flora doğumdan bir yıl kadar sonra yeniden evlenir ve oğlunu, eşinin önceki evliliğinden olma iki kız çocuğuyla birlikte büyütür. Jack London soyadını aldığı üvey babası John London'ı hayatı boyunca "baba", üvey kardeşlerini de "kız kardeş" olarak benimsemiş, hem onlarla hem de çok sevdiği süt annesiyle kurduğu aile bağını korumuştur.

Yazarın çocukluğunun ve ilk gençliğinin ne denli büyük bir yoksulluk içinde geçtiğini kayda alan biyografi yazarları, bu durumun nesnel sebepleri üzerinde durmazlar genellikle. Jack London'ın dünyaya gelişi, kapitalizmin ilk büyük krizini yaşadığı ve tarihe Uzun Bunalım (1873-1896) adıyla geçen döneme denk düşer. ABD bankalarının iflasıyla tetiklenen kriz, demiryolu şirketlerinin ve iş-

letmelerin batmasıyla yıkıcı bir hal almıştır. 1876'ya gelindiğinde her yedi Amerikalıdan biri işsizdir. Birçok yorumcuya göre bunalım, Birinci Dünya Savaşı'na neden olacak kadar uzun sürmüştür.

London ailesi bunalım yıllarını, California eyaletinin çeşitli şehirlerinde, çiftçilikten ev pansiyonculuğuna dek türlü işler deneyerek ama hiçbirinde dikiş tutturamadan geçirir. Jack London on yaşında sokaklarda gazete satarak çalışmaya başlar; Flora da öğrenci bulabildiği sürece piyano dersleri vermektedir. Yazar çocukken yaşadığı mahrumiyeti, üne kavuştuktan sonra kaleme aldığı otobiyografisinde şöyle anlatır:

Ben dünyaya yoksul gelmişim. Yaşamım yoksulluk içinde geçmişti. Zaman zaman aç kaldığım olmuştum. Bütün yaşamıma ne bir oyuncuğım olmuştum ne de başka çocuklar gibi oyun oynamıştım. Bütün anılarımda yoksulluğun acısı vardı. Bu yoksulluk acısını sürekli çekmişim. Bir dükkândan para verilerek satın alınmış ilk fanilamı sekiz yaşındayken giymişim. Altı üstü ufacak bir fanilaydı işte. O kirlendiği zaman, yıkanınca kadar yine evde yapılmış çirkin fanilalara kalırdım. Dükkândan alınma o fanilam bana öyle gurur veriyordu ki, bir süre üstüme ondan başka bir şey giymek için diretmişim; (...) sonunda annem, bütün dünya görsün diye üstümde sadece dükkândan alınma o fanıyla dolaşmama izin vermişti. (*John Barleycorn*)

Jack London, formel eğitimini ancak sekizinci sınıfa dek sürdürebilir. Buna rağmen şehir kütüphanesine girmenin bir yolunu bulmuştur. Tarih ve serüven kitaplarına, kara ve deniz yolculuklarına özellikle meraklıdır. “*Deli gibi, kendimi harap edercesine okuyordum*” diye anlatır o dönemi. Bir yandan da denize açılma; tekdüze, sıradan yaşantısından kurtulma hayalleri kurmaktadır. On dört yaşına girdiğinde ufak bir yelkenli edinir ve San Francisco Körfezinin Oakland halicinde turlar atarak denizciliği öğrenmeye başlar. On beşindeyse, günde on iki saat işçilik yaptığı konserve fabrikasının ağır çalışma koşullarından bezerek “istiridye korsanı” olmaya karar verir.

San Francisco körfezinde kültürel olarak yetiştirilen istiridye yatakları, Jack London'ın dünyaya geldiği şehrin önemli bir besin

ve gelir kaynağıdır o yıllarda. Gecenin karanlığından yararlanan “korsanlar”, ticari bölgeye tekneyle süzülerek kaçak istiridye toplarlar. Yapılan iş, adından da anlaşılacağı gibi yasa dışıdır. Jack London, süt annesinden aldığı borçla bir tekne satın alır ve konserve fabrikasındaki öldürücü çalışmadan kaçıp, kitaplarda okuduğu serüvenleri yaşamak üzere korsanların arasına katılır. Umduğu parayı kazanamaz ama cesareti ve cömertliğiyle “İstiridye Korsanlarının Prensi” olarak nam salar. Yaşadıkları, ileride yazacağı gençlik romanı *İstiridye Korsanları*'na esin kaynağı olacaktır.

Jack London 1893 yılında, on yedi yaşını bitirir bitirmez Japonya'ya kadar uzanacak olan bir gemiye kaydolur. Japonya'nın kuzey kıyılarından Bering Denizine kadar uzanan bölgede, Kanada ve Birleşik Amerika avcı filoları ayıbalığı sürülerini yağmalamaktadır. Dönüşte, artık bir baltaya sap olmanın vakti geldiğini söyleyen annesini dinleyerek günde on saatten, saat başına on sent ücretle bir kenevir fabrikasında işe girer. Söz verilen ücret zammı yapılmayınca istifa eder ve elektrikçi olma ümidiyle Oakland tramvay işletmesine başvurur. Ancak kendisine verilen görev, ateşçiye kömür taşımak gibi fiziksel dayanıklılık gerektiren vasıfsız bir iştir; üstelik, her biri ayda kırk dolar alan iki adamın işini tek başına ve ayda sadece otuz dolara yapmaktadır. “*Kaç sefer kömürlerin üstüne, kimsenin beni göremeyeceği bir yere oturup öfkemden, hırsımdan, yorgunluktan ve umutsuzluktan ağladım*” diye anlatır o günlerini. Neredeyse sakatlanacakken birlikte çalıştığı ateşçinin, gerçeği, yani nasıl bir sömürüye maruz kaldığını fısıldamasıyla bu işten de ayrılır.

Tarihe “1893 paniği” olarak geçen yeni bir mali kriz, iş bulma imkânlarını iyice daraltmıştır. Demiryollarının inşası için hesapsızca verilen krediler, bankaların art arda batmasıyla sonuçlanır. Jack London, ABD'yi bir baştan öbür başa dolaşmak üzere uzun bir yolculuğa çıkar. Elbette beş parasızdır ve kullandığı başlıca taşıt, kaçak olarak bindiği posta trenleridir. İş bulduğunda çalışarak, bulamadığında kapıları çalıp yiyecek dilenerek, ahırlarda ya da parklarda geceleyerek sürdürür yolculuğunu. Yük vagonla-

rı, sokaklar, cezaevleri, kendisi gibi “ipsiz”lerle doludur. Evsizleri bir asayiş sorunu olarak gören yasalar yüzünden hapse düşer ve mahkûmların zorla çalıştırıldığı Erie İl Cezaevinde otuz gün kalır.

Evine döndüğünde yarım kalan öğrenimini tamamlamak üzere Oakland Lisesine girer; kas gücünün değil, kafa gücünün para ettiği sonucuna varmıştır. Okul harcamalarını karşılamak için yine çalışıyordu. Lisede bir yıl okuduktan sonra, kestirmeden üniversiteye gitmeye karar verir. Üç ay boyunca günde on dokuz saat çalışarak hazırlandığı giriş sınavını kazanır ve California (Berkeley) Üniversitesine kabul edilir. Ancak ilk yarı yılını tamamladıktan sonra okula devam etmez. Hem para sıkıntısı çekmektedir hem de üniversite ona istediklerini verememiştir.

ABD’de gelişen yeni teknolojiler sayesinde, baskı maliyetleri düşen dergi yayıncılığı yükseliştir. Geniş bir kitleye yönelik popüler dergilerin sayısı ve tirajında patlama yaşanır; kısa öykü türü için de güçlü bir pazar doğar. Yazarlara hatırı sayılır telifler ödenildiğini öğrenen Jack London, *“canla başla, yaratıcı bir tutkuyla”* yazmaya koyulur. Bazen düzenli olarak günlerce üst üste günde on dört saat yazdığı oluyordu: *“Binbir zorlukla satın aldığım okul kitaplarımı gülünç paralar karşılığında kitapçılara sattım. Bula bildiğim yerlerden ufak tefek borç paralar aldım ve azalan gücüyle birlikte kazancı da düşen babamın sırtına, bir de kendi geçim derdimi yükledim”* diye anlatır ilk yazarlık çabalarını. Bu dönem fazla uzun sürmez. Yazılarını gönderdiği dergilerden olumlu bir yanıt alamayınca bir buharlı çamaşırhanede işe girip çalışmaya başlar.

O sıralarda ABD’de tarihin en büyük “altına hücum” dalgalarından biri yaşanmaktadır. Kanada’nın Yukon bölgesinde, Klondike ile Yukon nehirlerinin kavuştuğu yerde yeni bir altın yatağı keşfedilmiştir. Haberi alan yüz bin civarında Amerikalı, zengin olma ümidiyle yollara düşer. Jack London da, kız kardeşiyle kocasının, parası ileride ödenmek üzere kendisine sağladıkları malzemeyle Klondike’a gider. Kış mevsiminin çok çetin geçtiği, nehirlerin donduğu bölgede, her türlü araç gereç ve yaşamsal gıda güçlkle tedarik edilmektedir. London, sırtında altmış kiloluk yük, en berbat

yollarda, günde kırk kilometre kat ettiğini; birlikte yük taşıdığı Kızılderilileri bile yaya bıraktığını anlatacağı ilerde. Fiziksel gücüyle gurur duymaktadır. Ne var ki iskorbüt hastalığına yakalanıp bir yıl sonra evine döner. Hastalığına, muhtemelen yeterli sebze ya da meyve yiyememekten kaynaklı vitamin eksikliği yol açmıştır.

Jack London, Klondike'tan eli boş döner. Fakat bu süreçte dinlediği ya da bizzat tanık olduğu hikâyeler, tanıştığı kişiler, gözlemlediği doğa-insan ilişkisi ve hatta hayvan davranışları, daha sonra yazacağı *Vahşetin Çağrısı*, *Beyaz Diş* gibi muhteşem romanlara, çok sayıda kısa öyküye kaynaklık edecektir. Evden uzaktayken babası ölmüştür ve bütün aile artık onun eline bakmaktadır. Postacı olabilmek için açılan memurluk sınavına girer; ilk sınavı da verir.

Kadro açılmasını beklerken gazetelere yazılar, dergilere de kısa öyküler gönderir. Gazete editörlerinden yanıt alamasa da basılan öykülerinden ufak paralar kazanmaya başlamıştır. Postaneden işe girmesi için çağrı tam da bu sırada gelir. Oakland postane müdürü ile yaptığı ve durumunu açık yüreklilikle anlattığı görüşme, hayatının dönüm noktasıdır belki de... Yazarlıktan para kazanma şansı açılmış gibi gözükse de başarısı kesinlik kazanmamıştır henüz. Müdülden kendisini şimdilik atlamasını, bir sonraki adayı işe almasını, bundan sonra ilk yer açıldığında haber vermesini rica eder. Adamın kabalığı ve anlayışsızlığı karşısında tepesi atarak işi reddeder.

Gemilerimi yaktıktan sonra balıklama yazı işine daldım –diye anlatmaktadır.– Her şeyde, her işte öteden beri aşırıya kaçan bir insanımdır. Sabahın erken saatlerinden akşamın geç saatlerine kadar hep yazılarımla uğraşıyordum: yazıyor, daktilo ediyor, gramer çalışıyor, bütün yazı biçimlerini, başarı kazanmış yazarların nasıl başarıya ulaştıklarını anlamak için onların yazılarını inceliyordum. Yirmi dört saatte beş saatlik uykuya yetinip, geri kalan on dokuz saatin hemen hemen tümünü çalışmaya ayırıyordum.
(*John Barleycorn*)

Jack London'ın yazar olma özlemini ve çabasını en güzel dile getirdiği romanı, *Martin Eden*'dir: Martin Eden, bir yanılla Jack

London'ın ta kendisidir: Yoksulluk nedeniyle eğitimi yarım kalan, bilgi açığını tükenmek bilmeyen bir azimle kitap okuyarak telafi eden, sahip olduğu tek takım elbiseyi rehin vererek geçinmeye çalışılan, bakkal veresiyeyi kestiğinde aç kalan, onlarca yazısı editörler tarafından geri çevrilsede yazmayı sürdüren, bu konuda kendisine yol gösterecek kimseyi de tanımayan, eli nasırlı genç denizci. *Martin Eden*'i okuyan kimi eleştirmenler, derme çatma bir okul öğrenimine sahip bir denizcinin üç yıl içinde başarılı bir yazar haline gelmesini inandırıcı bulmadıklarını söylemişlerdir. Jack London, ikisi lise ve üniversitede, biri yazı yazmakla, ama tümü de dur durak bilmeyen yoğun çalışmayla geçen üç yılın sonunda amacına ulaştığını söyleyerek yanıtlar onları...

Önce dergilerin kapıları açılır Jack London'a; ardından Klondike öykülerinin derlendiği *Kurt Dölü* basılır. İlk kitabının çıktığı yıl, 7 Nisan 1900'de ilk evliliğini yapar. Eşi Bess Maddern ile, dostlukları romantik bir boyut kazanmazdan önce, neredeyse beş yıldır tanışıp görüşüyorlardı. Bess, Jack London'ın üniversite giriş sınavına hazırlanmasına yardım etmiştir. Evlilik kararı almaları, her ikisini de tanıyanlar için sürpriz olur ve "mantık evliliği" yaptıkları şeklinde yorumlanır. Çiftin bir yıl arayla iki kız çocukları dünyaya gelecek, ancak beraberlikleri uzun sürmeyecektir.

Jack London 1902 yılında, şehrin işçi semtlerinden East End'de birkaç ay yaşamak üzere Londra'ya gider. Burada birinci elden tanışıklık ettiği büyük sefaleti *Uçurum Halkı*'nda kitaplaştırır. O güne kadar yazdıkları belli bir ilgi görmüş olsa da, Buck adlı köpeğin ana karakter olduğu romanı *Vahşetin Çağrısı* (1903) yazarı zirveye taşır. Bu küçük başyapıt, benzer bir temaya sahip olan, 1906 tarihli *Beyaz Diş*'le birlikte, her kuşaktan okurun sevgisini kazanmıştır.

London San Francisco merkezli bir gazetenin önerisiyle, 1904'te patlak veren Rus-Japon Savaşı'nı izlemek için Japonya'ya hareket eder. İki emperyal devlet, Mançurya topraklarında (Çin'in kuzey doğusundaki bölge) ve Kore Denizinde paylaşım mücadelesi için-

dedir. Jack London, cepheye sızmaya çalışırken iki kez tutuklanıp Amerikalı diplomatların araya girmesiyle serbest kalır. Sonunda Japon ordusu ile sınıra seyahat etmesine izin verilir.

Yazar sıkıntılı geçen boşanma sürecini takiben Charmian Kittredge ile ikinci evliliğini yapar. Charmian ile Jack'in tanışmasına, genç kadını büyüten teyzesi –aynı zamanda yazarın ilk öykülerinden birini basan *Overland Monthly* dergisinin editörü– Netta Earnes vesile olmuştur. Netta ve eşi, sosyalist yazar ve sanatçılardan oluşan, Jack London'ın da dahil olduğu ortak bir sosyal çevreyi paylaşırlar.

London aktif devrimci siyasetle çok genç yaşta ilgilenmeye başlamıştır. Yirmi yaşındayken Sosyalist Emek Partisi'ne (SLP) katılır. 1901 ve 1905 seçimlerinde Oakland belediye başkanlığına aday olur ancak kayda değer bir sonuç elde edemez. Sosyalizm fikrini gençler arasında yaygınlaştırmak üzere ülkenin çeşitli merkezlerindeki üniversitelerde konferanslar verir; davet edildiği kulüplerde, örgütlerde konuşmalar yapar. Bu amaca hizmet edecek denemelerden oluşan iki kitap yayımlar: *The War of the Classes* (Sınıflar Savaşı, 1905), *Revolution and other Essays* (Devrim ve Diğer Makaleler, 1910). Jack London'ın sosyalizmi, yaşam deneyiminden süzülerek gelmiştir. Roman ve öykülerinde öne çıkan gelir eşitsizliği ve yoksulluk, sömürü ve sınıf çatışması, insanın adalet arayışı, kapitalizmin yıkıcı etkileri gibi temalar dünya görüşüne paraleldir.

Açık havada zaman geçirmeyi, ata binmeyi çok seven Jack London, Charmian ile evlendiği yıl (1905), California'da bir çiftlik arazisi satın alır. Yazarlıktan elde ettiği gelirin önemli bir kısmını topraklarını genişletmek için harcar. Burayı “*sürdürülebilir tarım*” yapılan bir yer haline getirmeyi aklına koymuştur. Tarım kitapları okuyarak kendi kendini eğitir. California'nın ilk beton silosuna sahip olmakla, kendi tasarımı olan domuz ağılıyla övünmektedir. Ancak kötü şans mıdır yoksa işletme beceriksizliği midir bilinmez, bir kısmını borç alarak yaptığı onca yatırıma rağmen, çiftlik sonunda iktisaden başarısız olur.

Kimilerine göre başarısızlığın nedeni, Jack London'ın aynı anda birçok şeyle birden ilgilenmesi ve çiftliğin denetimini ihmal etmiş

olmasıdır. Bu arada hem yeni kitaplarını yayımlamakta hem de sahip olduğu yelkenliyle yolculuklara çıkmaktadır. Sportif Charmian bu uzun deniz yolculuklarında mükemmel bir yol arkadaşıdır. Birlikte Hawaii adalarına yelken açarlar; Jack London Honolulu'dan, sömürgecilerin, misyonerlerin, tüccarların yöreyi nasıl talan ettiğini anlatan kısa öykülerle geri döner. Charmain ise, Hawaii izlenimleri ile seyahat günlüklerini içeren iki kitap kaleme alır. Çiftin 1910'da dünyaya gelen tek çocuğu, sadece birkaç gün hayatta kalmıştır.

Jack London'ın bu döneme ait en önemli romanları arasında *Demir Ökçe* (1908), *Martin Eden* (1909), *Yanan Gün* (1910) ve *Ay Vadisi* (1913) sayılabilir. Yakında yükselecek olan faşizm dalgasına ilişkin kâhince öngörüler içeren *Demir Ökçe*, distopik roman türünün öncüsü olmuştur. Yazarın alkol alışkanlığını büyük bir içtenlikle dile getirdiği *John Barleycorn*, ölümünden üç yıl önce yayımlanır. Bu kitapta şunu itiraf etmektedir Jack London:

Ben yaşlandıkça, başarıım büyüdükçe, daha çok para kazandıkça, dünyaya sesimi duyurma olanaklarım arttıkça, alkolün yaşantımda tuttuğu yer aynı oranda büyüdü. Uğrunda savaştığım başarı ya da para gibi şeylerin savaşıma değmez olduğu ortaya çıktı. Geriye kala kala, beni bir kelepçe gibi yaşama bağlayan HALK kaldı.

Böbrek yetmezliği çeken ve acısını dindirmek için bir süredir morfin kullanan Jack London, 22 Kasım 1916 sabahı odasında baygın halde bulunur; aynı akşam hayatını kaybeder. Ölüm nedenine ilişkin ihtilaflı görüşler öne sürülmüştür. Çeşitli kaynaklarda morfin zehirlenmesi veya intihar ihtimali üzerinde durulmuş olsa da doktorunun düzenlemiş olduğu ölüm raporu, böbrek yetmezliğine işaret etmektedir. Bedeni vasiyetine uyularak yakıldıktan sonra külleri, çiftliğinin bulunduğu –daha sonra Jack London Eyalet Tarih Parkı olarak kamulaştırılan– araziye gömülmüştür. Jack London, sağlığında takdir edilip sonradan unutulmuş yazarlardan olmamıştır. Kırk yıl süren kısacık hayatına sığdırdığı elliye aşkın kitap, zamanın acımasız akışına taptaze bir ruhla direnmeyi sürdürmektedir.

ATALARININ TANRISI

I

A İLK çağlardan beri gürültülü komedilerin ve sessiz tragedilerin sahnelendiği kadim tiyatro orman, göz alabilirdiğİne dört bir yanı kaplıyordu. Hayatta kalabilme savaşı en ilkel biçimiyle, acımasızca sürüyordu burada. Bu savaş alanınının tam göbeğinde yer alan “Ebemkuşağının Ucu”* adlı diyarda, İngiliz asıllılarla Rusların yaşam alanlarının sınırı henüz kesin bir çizgiyle ayrılmış değildi; bu muazzam toprak parçasını Amerikan altını satın almamıştı henüz. Kurt sürüleri buralarda hâlâ geyik sürülerini kovalar, sürüden ayırdıkları zayıf geyikleri, yavrulu geyikleri tıpkı binlerce kuşak önce yaptıkları gibi acımasızca parçalayarak karınlarını doyururlardı. Yörede dağınık olarak yaşayan yerliler hâlâ şeflerinin ve büyücülerinin koyduğu kurallara uymakta, kötü ruhları kovmakta, cadıları yakmakta, komşularıyla savaşmakta ve düşmanlarını afiyetle yiyerek göbek büyötmekteydiler. Burada Taş Devri daha yeni yeni sona ermekteydi. Çelik Devrine ulaşmış insanların öncüleri ise, haritalara bile geçmemiş ıssız topraklar üzerindeki ayak basılmamış yollardan bu yöreye sızmaya başlamıştı; mavi gözlü, sarışın, yenilmez adamlardı bunlar; yerli ırkın üzerine çökecek karabasanın etten kemikten simgeleriydiler.

Ya belli bir amaçla ya da amaçsız kim bilir nerelerden birer ikişer çıkıp geliyor, yerlilerle dövüşüyor, öldürüyor, ölüyor veya geçip gidiyorlardı; kim bilir nereye... Din adamları bunlara ateş

* Alaska, eskiden “Rus Amerikası” diye anılırdı. Amerika Birleşik Devletleri, 1807 yılında, Alaska’yı Rusya’dan 87.200.000 dolara satın almıştı. –çev.

püskürüyor, oymak reisleri savaşçılarını toplayıp bunların üzerine varıyor ve taş çelikle çarpışyordu; ama nafile! Beyaz adam tıpkı dev bir barajdan sızan sular gibi karanlık ormanların içinden, sarp geçitlerden içerilere süzülüyor, huş ağacı kabuğundan yapıma kanoları içinde su yollarından veya kurt kırması köpeklerin çektiği kızakların önünde mokasenli ayaklarıyla kendi yollarını açarak akıyor, akıyorlardı. Başka başka kabilelerin insanları olmakla birlikte hepsi de büyük bir soydan geliyordu; ne var ki Kuzey Ülkesi'nin hayvan postuna bürünmüş sakinleri henüz bunu bilmiyordu. Adı sanı ve nereden gelip nereye gittikleri bilinmeyen bu adamların birçoğu son soluğunu ya bir dövüşte veriyor ya da kutup fecrinin buzdan soluğu altında can veriyordu –tıpkı, pek çok kardeşinin kızgın çöllerde, balta girmemiş yağmur ormanlarında can verdiği ve bir gün gelip ırkları kesin amacına ulaşana dek can vermeye devam edecekleri gibi.

Saat on ikiye geliyordu. Kuzey ufkunu boydan boya kaplayan ve batı yönünde açılırken doğu yönünde koyulaşan kızılılık, gece yarısı güneşinin batmaya hazırlandığını haber veriyordu. Gözle izlenemeyen bir gün batımıydı bu. Gün doğumu ile gün batımı öylesine iç içe geçmişti ki gece diye bir şey kalmamıştı; sadece gündüzün gündüz ile evlenmesi, güneş tekerinin bir yanının öbür yanına belli belirsiz kavuşması –hepsi o kadar. Bir yağmur kuşunun incecik sesi dünyaya iyi geceler dilerken, bir ardıç kuşunun tok sesi de günaydın diyordu. Yukon kıyılarına yakın bir adada yabani kaz sürüleri boru gibi çıkan sesleriyle durup dinlenmeden ortalığı inletirken, anakaranın içerilerinde, ıssız bir ırmak boyunda duru sessizliği bir dalgıç kuşunun şakrak sesi parçalıyordu.

İleride, ırmağın akıntı vurmeyen içerlek bir yerindeki durgun, sığ sularında ikişerli üçerli sıralar halinde kıyıya yanaştırılmış kanolar duruyordu. Göze çarpan kemik uçlu kargılar, kemik temrenli oklar, sıırım kirişli yaylar, sazdan örülmüş sepet biçimli tuzaklar ırmağın bulanık akıntılı sularında somon balığı avının sürmekte olduğu gerçeğine tanıklık ediyordu. Kıyıda biraz içe-

ride, hayvan postlarından yapılma bir sürü çadırı, yüzülmüş hayvan derilerinin kurutulmasında kullanılan ağaç dallarından çatılma gergilerin bulunduğu yerden balıkçılıkla geçinen kabile üyelerinin sesleri geliyordu. Delikanlıların bir kısmı gürültüyle şakalaşırken, bir kısmı genç kızlarla oynayıyordu. Doğurma ve doğurtma işlevleri sona erdiği için bu gibi oynaşmalardan elini eteğini çekmiş ihtiyarlar ise yerlerde sürünen upuzun asma filizlerinden ip örerken, bir yandan da harıl harıl dedikodu yapıyordu. Onların ayaklarının dibinde anadan doğma veletlerin kimi uslu uslu oyun oynuyor, kimi itişip kakışıyor, kimi de tozların içinde kurt kırması eniklerle yuvarlanıyordu.

Bu obanın bir yanında, obadan biraz açıkta, iki çadırlık bir başka kamp vardı. Beyazların kampıydı. Bu çadırların sahibinin bir beyaz olduğunu bilmeseniz bile, sadece kamp yerinin konumundan, yerin seçilişinden bir beyaza ait olduğunu anlayabilirsiniz. Yerliler üzerine girişilecek bir saldırı düşünülerek, bu iki çadır yerli obasına tepeden bakan bir yerde, yüz metre açıkta kurulmuştu; yerlilerden gelebilecek bir saldırıya karşı savunma amacı göz önünde bulundurulduğunda ise, oba ile çadırlar arasındaki açık alanın obadan o iki çadıra doğru çıkan bir yokuş oluşturması güvenlik sağlıyordu. Son olarak, bir yenilgi durumunda ise, çadırlardan doğrudan kıyıya inen yirmi metrelik dik yamaçtan kuş gibi uçarak kayıklara kapağı atabilirdi insan. Çadırlardan birinden hasta bir çocuğun huysuz ağlama sesleri ile anasının ağıt gibi ezgisi duyuluyordu. Çadırın dışında, korları donuk donuk parlayan bir ateşin başında da iki adam aralarında konuşuyorlardı.

“Anladın mı? Ben kiliseyi severim, ama çok severim. Bien!* Öyle çok severim ki, günlerim kiliseden yakayı kurtarmak için kaçmakla, gecelerim de kiliseden öcümü alacağım günün düşlerini kurmakla geçmiştir. Şimdi bak!” Homur homur homurdanan melez sesini yükseltti: “Ben Kızıl Irmak doğumluyum. Babam be-

* Fr. Pekâlâ.

yazdı –senin gibi bir beyaz. Ama sen Yankisin,* oysa benim babam İngiliz soyundandı. Üstelik kibar bir ailenin oğluydu. Annem ise bir yerli reisinin kızıydı, işte onlardan da benim gibi bir adam çıktı. Ya, işte böyle; damarlarımda ne biçim bir kan dolaştığını öyle bir bakışta anlayamazsın. Hep beyazların arasında yaşadım, onlardan aşağı kalır yanımda yoktu, göğsümde de hep babamın yüreği çarptı. Sonra bir kız çıktı karşıma –beyaz bir kız– ve onun gönlü bana kaydı. Babasının çok toprağı vardı, bir sürü de atı; çevresinde sayılan, büyük bir adamdı. Onun da damarlarında Fransız kanı dolaşıyordu. Adam bana kızının aklının başında olmadığını söyledi, bu gibi şeylere çok kızdığından dem vurdu, sonra kızıyla uzun uzun konuştu. Oysa kızının bal gibi de akli başındaydı. Nitekim arayı uzatmadan papazın önüne dikildik biz bununla. Ama daha papaz ağzını açmadan kızın babası yetişti, bir sürü yalan kıvırdı, bir sürü vaatte bulundu, allem etti kallem etti, papazın aklını çeldi. Bunun üzerine papazın inadı tuttu ve Nuh dedi peygamber demedi; evlendirmede bizi. Bu kilise var ya bu kilise, ilk başta beni vaftiz etmeye yanaşmayan işte bu kiliseydi. Şimdi de beni evlendirmeye yanaşmayıp elimi kana bulamama neden olan yine bu kilise. Bien! İşte bu yüzden çok severim ben kiliseyi. Neyse, o karı kılıklı papazın ağzı budur deyip bir tane çaktım ben buna, ondan sonracağıma ikimiz, yani kızla ben, hızlı kaçan iki at bulup ver elini dedik Fort Pierre. Bu palankadaki nikâh memuru iyi yürekli bir adam çıktı; gelgelelim kızın babası peşimizi bırakmadı. Kendi yetmezmiş gibi yanına oğullarını da almış, ne kadar adamı varsa toplayıp getirmiş. Biz bunlarla sıkı bir dövüşe girdik önce, sonra baktık olacak gibi değil, hadi bakalım deyip atladık atlara, düştük yollara. Biz kaçarız bunlar kovalar; içlerinden üçünü vurup öldürdüm de anca kurtulabildik ellerinden. Geri kalanları Fort Pierre'e döndü. Bundan sonra yüzümüzü –yani kızla ben– çevirdik doğuya, dağlara vurduk, oralarda saklandık. Kızla bir arada yaşıyorduk, gelgelelim evlenememiştik –işte sevgili kilisenin bize ettiği. Gel de sevme şimdi bu kiliseyi!

* Yankee: Amerika Birleşik Devletleri'nin kuzeyinden olanlara verilen ad. –çev.

“Ama sen asıl şimdi anlatacaklarımı dinle, çünkü kadın kışmının akıl sır ermeyen yanıyla ilgilidir diyeceklerim. Hiçbir erkek kadınların işine akıl erdirememiştir ve erdiremez arkadaş! Kaçarken vurduğum o üç kişi vardı ya, onlardan biri kızın babasıydı; vurulup attan düşünce arkadan gelen atların toynakları altında kalmış, pestili çıkmıştı adamın. Olanı biteni ben de görmüştüm, kız da... Ben çoktan unutmuştum bu olayı, kız da unutmuş gitmiştir diyordum; meğer unutmamış. Günün birinde, ben avdan döndüğümde, kızın babası yine girdi aramıza. Gece sessiz, biz yıldızların altında uzanmışız yere, tam da beraber olmaya hazırlanıyoruz, hop diye girdi aramıza herif! Bir girdi bir daha da çıkmadı. Gerçi kız hiç ağzını açıp da bir şey demedi bana, ama herif hep ateşimizin başında, kızla benim aramda kaldı. Kızın onu kovmaya çalıştığını görüyordum ya, nafiye, gitmiyordu bir türlü. Bunu kızın gözünden okuyordum, soluk alışından hissediyordum.

“Neyse, sonunda bu bana bir evlat verdi; bir kız çocuk. Çocuğu doğururken de öldü. Bunun üzerine ben de, bari sıcak bir memeden süt emsin, bakılsın diye kızımı alıp anamın halkının yanına sığındım. Ne var ki elimi üç kişinin kanına bulamışım bir kere, ama dikkat et, bunlar hep o kilisenin yüzünden! Derken efendim, Kuzeyin atlı muhafızları araya araya izimi buldu, beni yakalamaya geldi. O sıralar dayım obanın reisi gibi, sözü geçer bir adam; o beni sakladı, altına at çekti, yiyecek verdi. Kızımı da yanıma alıp çektim gittim oralardan. Gide gide ta Hudson Körfezi diyarına kadar vardım. Oralarda beyaz adam azdı o zamanlar, insana fazla soru da sormazlardı. Bir şirkette iş buldum, şirket hesabına avcılık yaptım, kızak sürücüsü olarak çalıştım, kılavuzluk yaptım. Gel zaman git zaman benim kız büyüdü kadın oldu; ince uzun, dal gibi, öyle de güzel ki, bakmaya kıyamazsın.

“Kışlar nasıl uzundur bilirsin, geçmek bilmez; sıkıntıdan insanın aklına kötü fikirler düşer. Kötü işlere gebedir sıkıntı. Çalıştığım şirketin bir satın alma şefi vardı; gözü kara, yüreği kara bir adamdı. Kadınların hoşlandığı türden biri değildi. Ama bu herif

tuttu, kadınlık yaşına ulaşmış kızımaya göz koydu. Bak sen Şu işe! Herif beni kızakla uzak bir yolculuğa çıkardı –yani, anlarsın ya işte... Dediğim gibi, yüreği kara herifin biriydi; hem yüreği kara, hem gözü kara. Kızım ise ay parçası gibi, teni bembeyaz, temiz yürekli; o güzel kızım öldü gitti işte, ya...

“Yolculuktan döndüğüm gece hava dona çekmiŐti. Aylarca süren yolculuktan bitkin düşen köpekler topallıyordu palankaya vardığımda. Palankadaki Kızılderililer ve melezler yüzüme bir tuhaf bakıyor, ama hiç konuşmuyorlardı –sessizce öyle bakıyorlardı yüzüme. Nedendir bilmem içime bir korku düştü, ama önünde yapılacak işleri olan her erkek gibi önce köpeklerimi doyurup kendim de yemeğimi yiyene kadar tek kelime etmedim. Sonra açtım ağzımı, dillerinin altındaki baklayı çıkarmalarını istedim. Fakat öfkeye kapılıp kötü bir iş yaparım diye korktuklarından olacak, konuşmaya yanaŐmadılar, birer ikişer yanımdan sıvıŐtılar. Neyse, sonunda her Şeyi aldım ağızlarından. O acıklı hikâeyi kelimesi kelimesine, bütün olanı biteni ıçığına cıcığına kadar anlattılar da, benim nasıl o kadar sakin dinlediğime ŐaŐıp kaldılar.

“Onlar bütün hikâeyi anlatıp bitirdikten sonra ben satın alma Őefinin evine gittim, ama çok sakinim –yani, Şimdi bunları sana böyle sakin sakin anlatıyorum ya, o zaman daha bile sakinim. Herif benden korktuğu için melezleri yardıma aĐırımıŐ, ama berikiler yaptığı işten ötürü ona kızgın olduklarından yardıma yanaşmayıp yüzüstü bırakımıŐlar, o da bunun üzerine kaçıp papazın evine sığınımıŐ. Ben de papazın kapısına dayandım. Gelgelelim burada da papaz yoluma çıktı, tatlı dille bana dedi ki: ‘Öfkeyle kalkan adam ne sağa gitmelidir ne sola, dosdoğru Tanrı’ya sığınmalıdır.’ Ben de o öfkeyle ve babalık hakkıma dayanarak yolumdan çekilmesini istedim. Papaz ancak cesedini çiğneyerek içeri girebileğeğimi söyleyip dua etmemi istedi. Görüyor musun? Yine kilise dikilmiŐti yolumun üstüne –hep bu kilise! Öyle mi, pekâlâ! Ben de papazın cesedini çiğnedim önce, ondan sonra da satın alma Şefi olacak herifi kendi tanrısının, beyaz adamın kötü tanrısının önünde benim kızcağızımla yüzleşmeye yolladım.

“Kızılca kıyamet ko-ptu, millet avaz avaz bağıırıyordu, ‘Yakala-yın, tutun, kaçıyor!’ diye... Aşağıdaki karakola haber saldı-lar, ama ben çoktan yolu tutmuştum bile. Büyük Esir Gölünün düzlükle-rinden geçip, buzları hiç çözölmeyen Mackenzie Vadisine indim, beyaz Rocky Dağlarını aştım, Büyük Yukon Körfezini dolandım, en sonunda işte buraya kadar geldim. O gün bugündür, babamın ırkından gördüğüm ilk adam suratı senin suratındır. Umarım sonuncusu olur! Burada gördüklerin benim halkımdır; kendi ha-linde basit insanlardır ve beni aralarında en onurlu yere getirdi-ler. Benim sözüm onlar için kanundur, büyücöleri de sözömden çıkmaz; zaten başka türlü olmasına ben izin vermem! Onların iyiliğı benim iyiliğim demektir. Bizim bütün istediğimiz, işimize kimsenin karışmaması. Senin gibilerini istemiyoruz buralarda. Sizin gibilerin ateşimizin başında oturmasına izin verirse-k, sizin arkanızdan hemen kiliseleriniz, papazlarınız, tanrıları-nız da sö-kün eder. Bak, bu sözüme iyi kulak ver: köyüme ayak basacak her beyaz adama ilk iş olarak tanrısını inkâr ettireceğim. İlk gelen sen olduğun için, bu seferlik sana ilişmiyorum. İyisi mi, tasını tarağını topla da buradan çek arabanı; hem de bir an evvel.”

Öbür adam düşönceli bir tavırla ağır ağır piposunu doldur-duktan sona, “Beyaz kardeşlerimin yaptıklarından ben sorumlu değılim ki!” dedi. Hay Stockard, bir işe kalkıştı mı her ne kadar önünü ardını pek düşünmese de, ara sıra, bir laf etmeden önce düşünöp taşınmasını bilirdi –ama öyle her zaman değıl.

“Ben senin kardeşlerinin ne menem insanlar olduklarını iyi bilirim,” dedi melez. “Senin kardeşlerin çok kalabalık. Sen ve se-nin gibiler yolu açarsınız, onlar arkadan sökün eder. Sonra da bütün topraklara sahip çıkarlar. Ama ben hayatta kaldıkça bu olmayacak. Kulağıma geldiğine göre senin kardeşlerin Büyük Irmağın* üst başına kadar ulaşmışlar bile daha şimdiden; daha aşağılarda da Ruslar varmış.”

Hay Stockard irkilerek başını doğırlttu. Coğrafiyaya ilişkin bu haber onu heyecanlandırmıştı. Fort Yukon’da bulunan, Hud-

* Yukon Irmağı kastediliyor. –çev.

son Bay Şirketinin menzil yöneticileri Büyük Irmağın güzergâhı konusunda değişik düşünüyorlardı; onlar bu ırmağın Kuzey Buz Denizine döküldüğüne inanıyorlardı.

“Yani, sence Yukon Irmağı Bering Denizine mi dökülüyor?” diye sordu beyaz adam.

“Orasını bilmem, ama alt başında Ruslar olduğunu biliyorum. Pek çok Rus. Her ne ise, git de kendi gözünle gör. Çek git kardeşlerinin yanına! Yalnız şurasını kafana koy; Koyukuk’a gitmene izin vermem. Kabilemin büyücüleriyle savaşçıları benim sözüm-den dışarı çıkmadıkları sürece oraya adımını attırmam. İşte, benim adım Kızıl Baptist ise ve ben bu kabilenin sözü kanun sayılan reisi isem, emrim budur.”

“Peki, ya ben Rusların olduğu yana da kardeşlerimin yanına da gitmezsem ne olacak?”

“O zaman, beyazların tanrısı olan ve de kötü bir tanrı olan kendi tanrına kavuşursun çabucak!”

Güneşin al tekerleği kanlarını akıta akıta kuzey ufkuna gömülüyordu. Kızıl Baptist ayağa kalktı, sertçe bir baş selamı verdi ve morumsu gölgelere dalarak, ardıç kuşlarının şakımaları arasında yürüdü, obasına döndü.

Hay Stockard kesesindeki tütün bitene kadar piposunu tütüre tütüre ateşin başında kaldı –hayallere dalmıştı. Koyukuk Irmağının –Kuzey Kutup yöresindeki yolculuğunu burada sona erdirip Yukon Irmağının çamurlu taşkın sularına karışan bu gizemli ırmağın– bilinmeyen, insan ayağı basmamış kaynağını gözünün önünde canlandırmaya çalışıyordu. Gemileri kazaya uğrayıp battıktan sonra buzlarla örtülü karadan ölümüne bir yolculuk yapan kazazede gemicilerin ölüm döşeğinde söylediklerine inanılırsa, kesesindeki sarı altın tozlarının tanıklığına inanılırsa, yukarılarda, ırmağın kaynağına yakın kesimlerde, o ebedi kış ülkesinde bir yerlerde Kuzey Ülkesi’nin altın deposu yatıyordu. Bu deponun kapısı önünde ise şu İngiliz kırmacı, şu Kızıl Baptist adındaki haydut dikilmiş, geçit vermiyordu.

“Boş versene!” dedi kendi kendine yüksek sesle. Ayağının ucuyla korları dağıttı, ayağa kalkıp sırtını dikleştirdi, kollarını açıp tembel tembel gerindi ve yüreğinde kaygının zerresi bile olmaksızın yüzünü kan kırmızı kuzeye çevirdi.

II

Hay Stockard ana dilinin tek heceli sözcüklerini kullanarak en ağır küfürleri sıralıyordu. Yemek pişirmekte olan karısı başını işinden kaldırdı ve erkeğinin büyük bir dikkatle gözlerini diktiği, ırmaktaki bir noktaya doğru çevirdi bakışlarını. Teslin yöresinden bir yerli kadındı. Kocasının ana dilinde ettiği küfürlerin ağırlığına ya da hafifliğine göre onun ne demek istediğini anlayacak kadar da zekiydi. Kocasını küfürü bastı mı, sesinin tizliğinden ya da pesliğinden bunun ne anlama geldiğini; kocasının ayakkabısının bağı mı çözüldü, yoksa adam ölümle burun buruna mı geldi, şıp diye bilirdi. Şimdi de ortada dikkat gerektiren bir durum olduğunu anlamıştı. Batıya iyice yatan günün ışınlarını küreklerinin ucunda geriye doğru savura savura üst baştan ırmak akıntısını aşmaya çabalayan bir kano, durgun sulara doğru yaklaşıyordu. Hay Stockard büyük bir dikkatle, gözlerini kırpmadan kanoyu izliyordu. Kanonun içindeki üç adam akıntının dalgaları arasında kanoyla birlikte bir görünüyor, bir kayboluyordu; bu dalıp çıkma şaşmaz bir ritimle sürüyordu. Böyle dala çıka bir görünüp bir kaybolan adamlardan birinin koyu kırmızı yağlığını, bu zorluğa rağmen seçebilen Hay Stockard gözlerini oradan ayıramaz olmuştu.

“Bill!” diye seslendi. “Hey, Bill!”

İki çadırın birinden gevşek hareketlerle dev yapılı bir adam çıktı; bir yandan uyuşuk uyuşuk esnerken, bir yandan da uyku mahmuru gözlerini ovuşturuyordu. Derken onun da gözü yaklaşan kanoya takıldı ve bir anda uyuşukluğu kayboluverdi.

“Vay, dinine yandığım! Ulan, bizim koca papaz değilse bu ne olayım!”

Hay Stockard kindar bir ifadeyle başını sallayarak onu doğru-
ladı, elini tüfeğine doğru uzattıysa da vazgeçip omuzlarını silkti.

“Herif çantada keklik, vuruver gitsin!” dedi Bill. “Böylece kurtulmuş oluruz, yoksa yine bir nifak çıkarır bu hergele!”

Ne var ki diğeri bu köklü çözüme yanaşmadı, arkasını döndü ve karısına kendi işine bakmasını söyledikten sonra, kıyı setinin ucuna kadar giden Bill’e seslenerek geri çağırdı. Kanonun içindeki iki yerli tekneyi kıyıya bağlarken, bol tüylü koskocaman başlığının altında yüzü gözü doğru dürüst seçilemeyen beyaz adam da dik yamacı tırmanıp yukarı çıktı.

“Tarsuslu Pavlos gibi ben de selam üzerinize olsun diyorum. Rabbimin şefaati üzerinize olsun.”

Adamın selamı alınmadığı gibi, asik suratlarla karşılandı.

“Selam verdik sana, Hay Stockard denen zındık, tanrı yolundan sapmış günahkâr. Altın hırsı senin yüreğini pençesine almış, bilirim; aklını şeytana kaptırmışsın, bilirim; çadırına kapattığın şu kadınla zina edersin, bilirim. Ama işte ben, Rabbin havarisi Sturges Owen, bu yaban elinde ayağına kadar gelmişim ve senden, bunca günah içinde yaşayan senden, tövbe etmeni diliyorum.”

Sinirlenen Hay Stockard, “Kes ulan saçma sapan konuşmayı!” dedi. “Kes! Bunlara sonradan ihtiyacın olacak, hem de daha fazlasına. Bak, şurada Kızıl Baptist diye biri var, nefesini ona sakla sen!”

Hay Stockard elini kaldırıp Kızıl derili obasını işaret etti. İngiliz kırmaması orada dikilmiş, gözlerini kırpmadan onları süzüyor, yeni gelenlerin kim olduğunu çıkarmaya çalışıyordu. Rabbin havarisi, kutsal nurun yayıcısı Sturges Owen kıyı setinin ucuna kadar gitti, adamlarına kamp kurmak için gerekli öteberiyi yukarı çıkarmalarını emretti. Stockard da onun arkasından gitti.

Misyoneri omuzundan yakalayıp bir çekişte kendine doğru döndürdü ve “Buraya bak,” dedi. “Postunun bir değeri var mı senin için?”

Misyoner, “Ben canımı Rabbime emanet etmişim,” diye cevap verdi vakur bir edayla. “Onun bahçesini çapalamaktan başka şey bilmem.”

“Kes ulan saçmalamay! Din şehitliği mertebesine ulaşmak için can mı atıyorsun, nedir?”

“Rabbim isterse...”

“Eh, öyleyse aradığını burada bulacaksın; ama öncesinde ben sana bir nasihatte bulunayım. Sen ister kabul et, ister etme. Eğer burada konaklamaya kalkışacak olursan, daha çadırını bile kurmadan seni lokma lokma doğrarlar; hem yalnız seni değil, seninle birlikte adamlarını da, Bill’i de, karımı da.”

“Yani, senin karım dediğin, ama Rabbimizin kızı olmayıp Şeytan’ın ve İblis’in kızı olan kadını.”

“Onunla beraber beni de. Yalnız kendi canından olmakla kalmayacaksın, bizleri de canımızdan edeceksin. Bak, ben seni tanıyorum; geçen kış birlikte donuyorduk az daha, hatırlarsın ya... Senin aslında iyi bir adam olduğunu bilirim, ama aynı zamanda aptalın teki olduğunu da bilirim. Kâfirleri hak yoluna getirmeyi kendine iş edinmişsen buna kimsenin bir diyeceği olmaz; ama işini yaparken bir parça da aklını kullanıver. Şu Kızıl Baptist denilen adam Kızılderili değildir. Seninle, benimle aynı soydan geliyor. Ama senin bildiğin adamlara hiç benzemez; öyle azılı bir heriftir ki ben bile aşık atamam onunla. Domuzuna inatçıdır ve yobazın biridir; sen ne derece bu yolda yobazsan, o da aynı derecede öbür yolda yobazdır, ikiniz bir araya gelince bu işten kârlı çıkan cehennem olacaktır. Benimse aranızı girmeye hiç mi hiç niyetim yok. Anlaşıldı mı? Onun için, iyisi mi sen benim öğüdümüne kulak ver, çek arabanı. Akıntı aşağı gidersen Ruslarla karşılaşır-sın. Aralarında mutlaka Ortodoks papazlar vardır, onlar seni sağ salım Bering Denizinden geçirirler –Bering Denizini bildin mi? Hani şu Yukon Irmağının döküldüğü deniz işte. Oradan da uygarlığa dönebilmen çok zor olmaz. Şimdi, benim öğüdümü dinle de Tanrı’nın izin verdiği kadar hızlı kaç buralardan.”

Misyonerin inadı inattı:

“Rabbini yüreğinde, Kitabı Mukaddes’i elinde taşıyan kişinin ne Şeytan’ın hilelerinden korkusu vardır, ne de ademoğlunun,” diye cevap verdi. “Bu adamı göreceğim ve onunla cenkleşeceğim.

Hak yolundan ayrılmış birini yeniden hak yoluna döndürmek, bin tane kâfiri Hıristiyan yapmaktan daha sevaptır. Kötülüğe gücü yetenin iyiliğe de gücü yeter. Hıristiyan esirleri Kudüs'e geri getirmek için ta Şam'a kadar giden Saul da o yolculuğu sırasında buna tanık olmuştur. Kurtarıcı ağlayarak Saul'un yanına varmış ve, 'Saul, Saul, niçin bana eza edersin?' demiş. Bunun üzerine Saul da hemen Rabbin yanında yer almış ve o günden sonra, ruhları azaptan kurtarmada ondan daha güçlüsü çıkmamış. Ve işte, ey Tarsuslu Pavlos, ben de senin gibi Rabbin bahçesini işlemeye verdim kendimi; aşığılamalara, alaylara sırf onun uğruna katlanarak çile dolduruyorum."

Misyoner lafını bitirir bitirmez kürekçisine seslendi:

"İçinde çay olan o küçük torbayla bir çaydanlık su getir yukarıya. Geyik buduyla tavayı da unutma sakın."

Misyonerin kendi eliyle hak yoluna soktuğu iki adamı, sırtlarında taşıdıkları kamp malzemesiyle setin başına çıkar çıkmaz, üç adam yere diz çöktü, bu yabancı diyarda yolculuklarını kazasız belasız sonuçlandırıp onları buraya sağ salim ulaştırdığı için Tanrı'ya şükretmeye koyuldular. Tapınmanın biçimsel yönlerini de, şiirsel yönlerini de çoktan ruhundan çıkarıp atmış olan Hay Stockard, dikildiği yerden bunların dualarını alaycı bir gözle, küçümseyerek izliyordu. Bu üç adamın aldığı poz, öteden hâlâ onları seyretmekte olan Kızıl Baptist'e hiç de yabancı gelmemiş ve ona dağlarda, ormanlarda, yıldızlı gökyüzünden damların altında yaşamını paylaşan kız ile, Hudson Körfezinde bir yerde yatmakta olan kız evladını hatırlatmıştı.

III

"Allah kahretsin Baptist, böyle bir şeyi düşünemem. Aklımın köşesinden bile geçiremem. Tut ki bu herif budalanın biri... Diyelim ki hiçbir kıymeti harbiyesi de yoktur! Ama yine de, anla işte, ona ihanet edemem ki!"

Kaba saba da olsa kendine göre birtakım ahlak kuralları olan Hay Stockard, bunları dile getirebilme çabası içinde bir an duraldı.

“Bu adam başıma bela oldu benim Baptist. Geçmişte de oldu, şimdi de oluyor. Akla gelecek her türlü belayı başıma sarıyor, ama anlayıver işte; bu adam benim ırkımdan, beyaz! Hem, hem, ne bileyim, benim yapacağım iş değil... Onun canına karşılık kendi canımı satın alamam... adam zenci bile olsa yine de yapamam!”

“Öyle olsun,” diye cevap verdi Kızıl Baptist. “Sana merhamet etmiş, bir fırsat tanımıştım. Şimdi gidip kabilemin büyücüleriyle savaşıklarını toplayıp geliyor. Ya sana tanrını inkâr ettireceğim ya da öldüreceğim seni! Ama istersen papazı bana teslim eder, böylece kimse kılına bile dokunmadan kendin çeker gidersin buradan. Yoksa burası sana mezar olur. Benim kabilemin insanları, kundaktaki bebeğinden en yaşlısına kadar, hepsi size düşman. Bizim oğlanlar sizin kanoları çoktan çalıp götürdü bile.” Eliyle ırmağın alt başını işaret etti. Anadan doğma çıplak oğlanlar yamaçtan aşağı süzülüp kıyıya inmiş, kanoları çözmüş, akıntının ortasına kadar sürüklemişlerdi. Tüfek menziline dışına çıkınca da kanoların içine atlayıp çala kürek karşı kıyıya varmışlardı.

“Sen ver bana papazı, al kanolarını geriye. Hadi hadi! Kararını ver, ama acele etme.”

Stockard başını olumsuz anlamda salladı. Gözleri bir an için, kendi öz oğulcuğunu emzirmekte olan Teslin’li Kızılderili kadına kaydı. Bir tereddüt geçirir gibi olduysa da, gözlerini kaldırıp karşısındaki adama bakınca tereddüdü kayboldu.

Sturges Owen, “Benim yüreğimde korku yok,” diye sesini yükseltti diz çöktüğü yerden.

“Rabbim beni sağ avucu içinde taşıyor; ben de ona güvenerek kâfirlerin obasına girmeye hazırım. İman gücü dağları yürütür. Geç kalmış değiliz. En son anda bile ruhlarını kurtarıp onları hak yoluna getirebilirim.”

Misyoner yerde hâlâ dizlerinin üstünde, yanındaki yerlilere usulüne uygun tapınma kurallarını öğretebilme savaşı verirken,

Bill, arkadaşının kulağına eğilerek, “Bir yüklenişte yere yıkıp sıkıca bağlayıver hergeleyi,” diye fısıldadı. “Onu elinde rehin tutarsın, yerliler işi azıtırsa zımbalarsın.”

“Olmaz,” diye cevap verdi Stockard. “Bizimle konuşurken kılına bile dokunmayacağımıza dair söz verdim ona. Savaş kuralları Bill; savaş kuralları. Bak o bize karşı dürüst davrandı, önceden uyardı bizi... Ne yani, şimdi ben tutup da nasıl... yok, yok, olacak şey değil, sözünden dönmem ben!”

“O da sözünden dönmeyecektir, hiç kuşkun olmasın!”

“Kuşkum yok zaten, ama sözümü tutmayarak, bir melezin karşısında küçük düşüremem kendimi. Niye sen kendi elinle teslim etmiyorsun misyoneri? O kadar istiyorsan kendin teslim et!”

Bill ikircikli bir tavırla, “I, 1-1,” diye bir ses çıkardı.

“Ne o, ayakkabın mı vuruyor?”

Bill hafif tertip kızardı ve tartışmayı kesti. Kızıl Baptist hâlâ onların kesin kararını bekliyordu. Stockard onun yanına gitti.

“Bak Baptist, durum şöyle. Benim amacım Koyukuk’a gitmekti, yolumun üstüne senin köyün çıktığı için burada konakladım. Hiçbir kötü niyetim yoktu. Yüreğimde hiçbir kötülük taşıımıyordum. Şimdi de taşımıyorum. Derken, senin papaz dediğin şu herif çıkageldi. Onu buraya ben getirmedim. Ben burada olsam da olmasan da onun geleceği varmış. Ama madem geldi bir kere, bu adam benim ırkımdan olduğu için onun yanında yer almak düşer bana. Ben de öyle yapacağım. Ayrıca şunu da söyleyeyim ki, bizim elimiz de armut toplamıyor. Kavga çıkmayagörsün! Her şey olup bittiğinde köyün ıppsız kalacak, ses duyulmaz olacak. Bütün oba kıtlıktan çıkmışsa dönecek. Gerçi biz de geberip gideceğiz, buna diyeceğim yok, ama senin en seçme savaşçıların da telef olup gidecek.”

“Hiç değilse geriye kalanlar rahat edecek ya... Bir daha ne yabancı tanrıların adı geçecek buralarda, ne sizin papazlarınızın vırvırları kulakları tırmalayacak.”

Her iki adam da omuz silkip arkasını döndü, Kızıl Baptist yürüyüp obasına gitti. Misyoner iki adamını yanına çağırıp yeniden